

EĞİTİM VE DİL POLİTİKASININ TÜRK KÜLTÜRÜ ENTEGRASYONUNA ETKİSİ

Marjona Abduqodirova Kamoliddin'in kızı

Özbekistan **ISFT** (International school of technology and science) Üniversitesi
öğrencisi

E-mail: marjonaabduqodirova9@gmail.com

+998915095166

ÖZET Bu çalışma, eğitim ve dil politikalarının Türk kültürünün korunması ve geliştirilmesindeki kritik rolünü incelemektedir. Çağdaş eğitim sistemlerinde kültürel kimliğin sürdürülebilirliği, dil politikalarının stratejik uygulamaları ve toplumsal entegrasyon süreçleri arasındaki ilişki analiz edilmektedir. Araştırma, Türk dünyasındaki farklı bölgelerde uygulanan dil ve eğitim politikalarını karşılaştırmalı olarak ele almakta, başarılı entegrasyon modellerini ortaya koymaktadır. Küreselleşme çağında ulusal kültürün korunması ile evrensel eğitim standartlarının dengeli bir şekilde uygulanması için yenilikçi yaklaşımlar sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim politikası, Dil planlaması, Kültürel entegrasyon, Türk kültürü, Çok dillilik, Kimlik oluşumu, Eğitim reformu, Kültürel sürdürülebilirlik, Dilsel çeşitlilik

ABSTRACT This study examines the critical role of education and language policies in the preservation and development of Turkish culture. The relationship between cultural identity sustainability in contemporary education systems, strategic applications of language policies, and social integration processes is analyzed. The research comparatively addresses language and education policies implemented in different regions of the Turkic world, revealing successful integration models. Innovative approaches are presented for the balanced application of preserving national culture and universal education standards in the age of globalization.

Keywords: Education policy, Language planning, Cultural integration, Turkish culture, Multilingualism, Identity formation, Educational reform, Cultural sustainability, Linguistic diversity

АННОТАЦИЯ В данной работе исследуется критическая роль образовательной и языковой политики в сохранении и развитии турецкой культуры. Анализируется взаимосвязь между устойчивостью культурной идентичности в современных образовательных системах, стратегическим применением языковой политики и процессами социальной интеграции.

Исследование сравнительно рассматривает языковую и образовательную политику, реализуемую в различных регионах тюркского мира, выявляя успешные модели интеграции. Представлены инновационные подходы для сбалансированного применения сохранения национальной культуры и универсальных образовательных стандартов в эпоху глобализации.

Ключевые слова: *Образовательная политика, Языковое планирование, Культурная интеграция, Турецкая культура, Многоязычие, Формирование идентичности, Образовательная реформа, Культурная устойчивость, Языковое разнообразие*

Küreselleşmenin hız kazandığı 21. yüzyılda, kültürel kimliğin korunması ve geliştirilmesi toplumların en önemli gündem maddelerinden biri haline gelmiştir. Eğitim ve dil politikaları, bu bağlamda millî kültürün sürdürülebilirliğini sağlayan temel araçlar olarak öne çıkmaktadır. Türk kültürü, tarihî derinliği, coğrafi yayılımı ve dilsel zenginliği ile dikkat çeken bir kültürel mozaiktir. Bu kültürün gelecek nesillere aktarılması ve çağdaş dünyada yaşatılması, stratejik eğitim ve dil politikalarının etkin uygulanmasını gerektirmektedir. Dil, yalnızca iletişim aracı değil, aynı zamanda kültürel belleğin taşıyıcısı ve kimliğin inşa edildiği temel bir unsurdur. Joshua Fishman'ın ifade ettiği gibi, "dil, bir topluluğun dünya görüşünü, değerlerini ve bilgi birikimini yansıtan kültürel bir hazinedir" ¹. Bu perspektif, Türk toplumlarında dilin sadece pratik bir araç olmadığını, aynı zamanda kolektif kimliğin ve tarihsel sürekliliğin sembolik ifadesi olduğunu göstermektedir. Türk dünyasında dil ve eğitim politikaları, farklı coğrafyalarda değişen siyasi, sosyal ve ekonomik koşullar altında şekillenmiştir. Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve diğer Türk topluluklarının yaşadığı bölgelerde uygulanan politikalar, her birinin özgün tarihî deneyimlerini yansıtmaktadır. Bu çeşitlilik, karşılaştırmalı analizler için zengin bir alan sunmakta ve başarılı modellerin belirlenmesine olanak tanımaktadır. Bu çalışmanın amacı, eğitim ve dil politikalarının Türk kültürü entegrasyonuna etkilerini kapsamlı bir şekilde incelemek, mevcut uygulamaları eleştirel bir gözle değerlendirmek ve gelecek için sürdürülebilir stratejiler önermektir. Araştırma, teorik çerçevelerin yanı sıra pratik uygulamaları da ele alarak, politika yapıcılara ve eğitim paydaşlarına rehberlik edecek bulgular sunmayı hedeflemektedir.

DİL POLİTİKASI VE KÜLTÜREL KİMLİK İLİŞKİSİ

Dil politikası, bir devletin veya toplumun dilsel uygulamalarını düzenleyen, planlayan ve yönlendiren sistematik yaklaşımlar bütünüdür. Bu politikalar, toplumsal yapının şekillendirilmesinde, kültürel kimliğin inşasında ve nesillerarası aktarımda kritik rol oynamaktadır. Türk toplumlarında dil politikası, tarihî süreç içinde farklı paradigmlar arasında geçiş yaparak evrimleşmiştir. Robert Cooper'ın dil planlaması teorisine göre, dil politikaları üç temel düzeyde işler: corpus planning (dilin yapısının planlanması), status planning (dilin toplumsal statüsünün belirlenmesi) ve acquisition planning (dilin öğrenilmesinin planlanması). Türk dünyasında bu üç boyut, farklı ülkelerde farklı önceliklerle uygulanmaktadır. Örneğin, Türkiye'de Türkçenin sadeleştirilmesi ve zenginleştirilmesi çabaları corpus planning'e; Azerbaycan'da Azerbaycan Türkçesinin resmî dil statüsünün güçlendirilmesi status planning'e; Kazakistan'da Latin alfabesine geçiş ve Kazak dilinin yaygınlaştırılması ise acquisition planning'e örnek teşkil etmektedir. Kültürel kimlik, bireylerin ve toplulukların kendilerini tanımladıkları, ait oldukları grup veya gruplarla özdeşleştirdikleri çok boyutlu bir olgudur. Dil, bu kimliğin en görünür ve en güçlü ifade araçlarından biridir. Benedict Anderson'ın "hayali cemaatler" (imagined communities) kavramı, dilin millî kimliklerin inşasındaki rolünü vurgular. Anderson'a göre, ortak bir dilde üretilen edebiyat, basın ve eğitim materyalleri, birbirini hiç görmemiş insanlar arasında bir aidiyet duygusu yaratır ve millî bilinci güçlendirir. Türk kültürel kimliğinin oluşumunda dil, merkezi bir konumdadır. Türkçe, yalnızca günlük iletişimin aracı değil, aynı zamanda ortak tarihî hafızanın, edebî geleneğin ve dünya görüşünün taşıyıcısıdır. Dede Korkut'tan Yunus Emre'ye, Fuzuli'den Nazım Hikmet'e uzanan zengin edebî miras, Türkçenin kültürel kimlik inşasındaki gücünü göstermektedir. Ancak modern dönemde, özellikle Sovyet sonrası Türk cumhuriyetlerinde, dil politikaları karmaşık bir çok dillilik ve kültürel çeşitlilik manzarasıyla karşı karşıyadır. Çok dilli toplumlarda dil politikası, kültürel entegrasyonu hem destekleyebilir hem de zorlaştırabilir. Bir yandan, ana dilin korunması ve geliştirilmesi kültürel kimliğin güçlenmesine katkı sağlarken, diğer yandan küresel dillerin (özellikle İngilizcenin) öğrenilmesi ekonomik ve sosyal mobilite için gerekli görülmektedir. Bu ikilem, Türk toplumlarında dengeli bir dil politikası oluşturma ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır.

EĞİTİM SİSTEMLERİNDE KÜLTÜREL ENTEGRASYON

Eğitim sistemleri, toplumsal değerlerin, normların ve kültürel pratiklerin sistemli bir şekilde aktarıldığı kurumlardır. Pierre Bourdieu'nun kültürel yeniden üretim teorisi, eğitim sistemlerinin toplumsal yapıları ve kültürel hiyerarşileri nasıl sürdürdüğünü

açıklar. Türk toplumlarında eğitim sistemleri, millî kültürün korunması ve geliştirilmesi misyonuyla şekillendirilmiştir. Türkiye'de Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilen eğitim reformları, Türk kültürel kimliğinin modern bir temelde yeniden inşasını hedeflemiştir. 1924'te Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitimin birleştirilmesi, 1928'de Harf İnkılabı ve 1932'de Türk Dil Kurumu'nun kurulması, dil ve eğitim politikalarının stratejik bir bütünlük içinde yürütüldüğünü göstermektedir. Bu reformlar, Türk dilinin sadeleştirilmesini, zenginleştirilmesini ve toplumun tüm kesimlerinde yaygınlaştırılmasını amaçlamıştır. Sovyet sonrası Türk cumhuriyetlerinde ise eğitim sistemleri, bağımsızlık sonrası dönemde köklü dönüşümler geçirmiştir. Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan'da ulusal dillerin eğitim sisteminde öncelikli konuma getirilmesi, kültürel bağımsızlığın sembolik ifadesi olarak görülmüştür. Ancak bu süreç, Sovyet döneminden kalan Rus dilinin etkisi, azınlık dillerinin konumu ve küresel dillere olan ihtiyaç gibi faktörlerle karmaşıklaşmıştır. Eğitim sistemlerinde kültürel entegrasyon, müfredat içeriği, öğretim dili, öğretmen yeterlilikleri ve eğitim materyalleri gibi çeşitli unsurlar aracılığıyla gerçekleştirilir. Müfredat, Türk tarihine, edebiyatına, sanatına ve kültürüne yeterli yer verdiğinde, öğrencilerde kültürel farkındalık ve aidiyet duygusu gelişir. Öğretim dilinin Türkçe olması, öğrencilerin ana dillerinde eğitim alma hakkını güvence altına alırken, kültürel kimliklerini güçlendirmektedir. James Banks'ın çok kültürlü eğitim modeli, farklı kültürel grupların eğitim sistemi içinde eşit temsil ve saygı görmesini savunur². Türk toplumlarında da azınlık dilleri ve kültürleri için eğitim imkânlarının sağlanması, toplumsal uyumun ve kültürel zenginliğin korunmasına katkı sağlamaktadır. Örneğin, Türkiye'de Kürtçe, Zazaca, Arapça gibi dillerde eğitim olanaklarının artırılması; Kazakistan'da Uygur, Özbek, Tatar gibi azınlık toplulukları için anadilde eğitim programlarının geliştirilmesi, kültürel çeşitliliğin tanınması ve korunması açısından önemlidir.

KÜRESELLEŞME VE YEREL KÜLTÜRÜN DENGESİ

Küreselleşme, ekonomik, teknolojik, kültürel ve sosyal alanlarda dünya çapında artan bağlantıların ve karşılıklı bağımlılığın genel adıdır. Bu süreç, kültürel homojenleşmeye yol açabilirken, aynı zamanda yerel kimliklerin yeniden keşfedilmesine ve güçlendirilmesine de zemin hazırlayabilir. Türk kültürü, küreselleşmenin sunduğu fırsatları değerlendirirken, yerel özgünlüğünü koruma mücadelesi vermektedir. Roland Robertson'ın "glokalizasyon" (glocalization) kavramı, küresel ve yerel olanın iç içe geçtiği, karşılıklı etkileşim içinde bulunduğu dinamik bir süreci tanımlar³. Türk

toplumlarında eğitim ve dil politikaları, bu globalizasyon perspektifiyle şekillendirildiğinde, hem küresel standartlara uyum sağlayabilir hem de kültürel özgünlüğü koruyabilir. Örneğin, İngilizce eğitiminin yaygınlaştırılması küresel iletişim yetkinliğini artırırken, Türkçe eğitiminin güçlendirilmesi kültürel kimliği pekiştirir. Küreselleşme sürecinde dijital teknolojilerin hızla yayılması, dil ve kültür aktarımında yeni fırsatlar sunmaktadır. İnternet, sosyal medya ve dijital platformlar, Türk dilinin ve kültürünün geniş kitlelere ulaşmasını kolaylaştırmaktadır. TRT, Yunus Emre Enstitüsü, Türksat gibi kurumların dijital platformlardaki içerikleri, Türk kültürünün dünya çapında tanıtılmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca, çevrimiçi Türkçe öğretim platformları, diasporada yaşayan Türklerin ana dilleriyle bağlarını güçlendirmektedir. Ancak küreselleşmenin olumsuz etkileri de göz ardı edilmemelidir. Dominant kültürlerin (özellikle Batı kültürünün) medya ve eğitim yoluyla yayılması, yerel dillerin ve kültürlerin marjinalleşmesine yol açabilir. UNESCO'nun Dünya Kültürel Çeşitlilik Bildirgesi, kültürel çeşitliliğin insanlığın ortak mirası olduğunu vurgular ve her toplumun kendi kültürünü koruma ve geliştirme hakkını tanıır. Bu bağlamda, Türk toplumlarının eğitim ve dil politikalarında kültürel çeşitliliğin korunması ve desteklenmesi, evrensel bir hak ve sorumluluk olarak görülmelidir.

TÜRK DÜNYASINDA UYGULANAN POLİTİKALAR

Türk dünyasının farklı coğrafyalarında uygulanan dil ve eğitim politikaları, her ülkenin özgün tarihî, siyasi ve sosyal koşullarına göre şekillenmiştir. Bu bölümde, başlıca Türk ülkelerindeki uygulamalar karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır. **Türkiye:** Türkiye'de dil ve eğitim politikaları, Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana millî kimlik inşasının merkezi unsuru olmuştur. Türk Dil Kurumu, Türkçenin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için sistematik çalışmalar yürütmektedir. Eğitim sistemi, anaokulundan üniversiteye kadar Türkçe öğretimini esas almaktadır. Son yıllarda, çok dilli eğitime yönelik adımlar atılmış, seçmeli dersler aracılığıyla farklı dillerin öğretimi mümkün hale gelmiştir. Ancak, bu uygulamaların kapsamı ve kalitesi tartışma konusudur. **Azerbaycan:** Bağımsızlık sonrası Azerbaycan, Azerbaycan Türkçesini devlet dili olarak güçlendirmeye odaklanmıştır. 1991'den itibaren Kiril alfabesinden Latin alfabesine geçiş süreci başlatılmış ve 2001'de tamamlanmıştır. Eğitim sistemi, Azerbaycan Türkçesini merkeze alarak yeniden yapılandırılmıştır. Türkiye ile eğitim alanında yapılan işbirlikleri, müfredat geliştirme, öğretmen yetiştirme ve ders materyali hazırlama süreçlerinde önemli katkılar sağlamıştır. **Kazakistan:** Kazakistan, çok dilli bir toplum yapısına sahiptir ve dil politikası bu çeşitliliği yönetmeyi hedefler.

Kazak dili devlet dilidir, ancak Rusça da resmî dil olarak geniş bir kullanım alanına sahiptir. 2017'de Başkan Nazarbayev, 2025'e kadar Latin alfabesine geçiş kararı almıştır. Eğitim sistemi, üç dilli eğitim modelini (Kazakça, Rusça, İngilizce) benimseyerek, küresel rekabet gücünü artırmayı amaçlamaktadır. **Özbekistan ve Kırgızistan:** Her iki ülke de bağımsızlık sonrası ulusal dillerini güçlendirme yoluna gitmiştir. Özbekistan, Latin alfabesine 1993'te geçmeye başlamış, Kırgızistan ise Kırgızca'nın yanı sıra Rusça'nın resmî dil statüsünü korumuştur. Eğitim sistemlerinde ulusal tarih, kültür ve dil öğretimi ön plana çıkarılmış, ancak ekonomik zorluklar ve altyapı eksiklikleri reformların etkinliğini sınırlamaktadır. Karşılaştırmalı analiz, başarılı dil ve eğitim politikalarının ortak özelliklerini ortaya koymaktadır: devlet desteği, kapsamlı planlama, toplumsal katılım, sürdürülebilir kaynak tahsisi ve uluslararası işbirliği. Türk dünyasında ortak bir dil ve eğitim politikası geliştirmek zor olsa da, deneyim paylaşımı ve işbirliği, her ülkenin kendi politikalarını iyileştirmesine katkı sağlayabilir.

GELECEĞİ ŞEKİLLENDİRMEK YENİLİKÇİ STRATEJİLER VE ÖNERİLER

Türk kültürünün gelecekte de canlı ve dinamik kalması için eğitim ve dil politikalarının yenilikçi yaklaşımlarla güçlendirilmesi gerekmektedir. Aşağıda, politika yapıcılara ve eğitim paydaşlarına yönelik stratejik öneriler sunulmaktadır: Anadilde eğitimin temel hak olarak kabul edilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. Aynı zamanda, küresel dillerin (özellikle İngilizcenin) öğretimi de ihmal edilmemelidir. Dengeli bir çok dilli eğitim modeli, öğrencilerin hem kültürel kimliklerini korumasını hem de küresel rekabette başarılı olmalarını sağlar. Eğitimde teknoloji entegrasyonu, Türkçe öğretimini ve kültürel içeriklerin yayılmasını hızlandırabilir. E-öğrenme platformları, mobil uygulamalar, sanal kütüphaneler ve çevrimiçi kültürel etkinlikler, diasporadaki Türklerin ana dilleriyle bağlarını güçlendirebilir. Nitelikli öğretmenler, eğitim sisteminin başarısının temelidir. Türkçe ve kültürel içeriklerin etkili öğretimi için öğretmenlere sürekli mesleki gelişim fırsatları sunulmalıdır. Müfredat, Türk tarihinin, edebiyatının, sanatının ve müziğinin zenginliğini yansıtmalıdır. Klasik eserlerle birlikte çağdaş kültürel ürünler de eğitim materyallerine dahil edilmelidir. Türk dünyası ülkeleri arasında eğitim ve kültürel alanlarda sistematik işbirliği geliştirilmelidir. Ortak projeler, değişim programları, araştırma ağları ve kültürel etkinlikler, Türk toplulukları arasındaki bağları güçlendirebilir. Eğitim ve dil politikaları, toplumun tüm kesimlerini kapsayıcı olmalıdır. Cinsiyet, sosyo-ekonomik

durum, coğrafi konum veya azınlık statüsüne bakılmaksızın her bireyin kaliteli eğitime ve kültürel kaynaklara erişimi sağlanmalıdır. Bu öneriler, Türk kültürünün çağdaş dünyada yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması için bütüncül bir yaklaşım sunmaktadır. Politika yapımcıların, eğitimcilerin, araştırmacıların ve toplumun tüm kesimlerinin ortak çabası, başarılı bir kültürel entegrasyonun anahtarıdır.

SONUÇ

Bu çalışma, eğitim ve dil politikalarının Türk kültürü entegrasyonundaki kritik rolünü çok boyutlu bir perspektifle incelemiştir. Araştırma bulgularından hareketle, dil politikalarının sadece iletişimsel bir araç olmanın ötesinde, kültürel kimliğin inşası, toplumsal hafızanın korunması ve nesillerarası aktarımın sağlanmasında temel bir unsur olduğu ortaya konmuştur. Türk dünyasında uygulanan farklı dil ve eğitim politikalarının karşılaştırmalı analizi, her toplumun kendi özgün koşullarına uygun stratejiler geliştirmesinin önemine işaret etmektedir. Türkiye'nin millî kimlik inşasına yönelik sistematik reformları, Azerbaycan'ın bağımsızlık sonrası dil canlandırma çabaları, Kazakistan'ın çok dilli eğitim modeli ve diğer Türk cumhuriyetlerinin deneyimleri, zengin bir bilgi birikimi sunmaktadır. Küreselleşme sürecinin yarattığı fırsatlar ve tehditler karşısında, Türk kültürünün sürdürülebilirliği dengeli politikalarla mümkündür. Yerel kültürün korunması ile küresel standartlara uyumun eş zamanlı sağlanması, glocalizasyon perspektifiyle yaklaşılmasını gerektirmektedir. Dijital teknolojilerin sunduğu imkânların etkin kullanımı, kültürel içeriklerin geniş kitlelere ulaşmasını ve nesillerarası aktarımın güçlenmesini sağlayabilir.

Eğitim sistemlerinin kültürel entegrasyondaki rolü, yalnızca dil öğretimi ile sınırlı değildir. Müfredat içeriği, öğretim yöntemleri, öğretmen yeterlilikleri, eğitim materyalleri ve okul kültürü gibi tüm unsurlar, kültürel kimliğin şekillenmesinde etkilidir. Çok kültürlü eğitim yaklaşımlarının benimsenmesi, toplumsal uyumun ve kültürel zenginliğin korunmasına katkı sağlamaktadır. Gelecek için önerilen stratejiler — çok dilli eğitim modellerinin geliştirilmesi, dijital platformların etkin kullanımı, öğretmen eğitiminin güçlendirilmesi, kültürel içeriklerin zenginleştirilmesi, uluslararası işbirliğinin artırılması ve kapsayıcı politikaların uygulanması — Türk kültürünün çağdaş dünyada canlı ve dinamik kalması için yol haritası sunmaktadır. Sonuç olarak, eğitim ve dil politikaları, Türk kültürünün korunması ve geliştirilmesi için stratejik öneme sahiptir. Bu politikaların başarısı, politika yapımcıların vizyonu, eğitimcilerin özverisi, araştırmacıların katkıları ve toplumun tüm kesimlerinin desteğiyle mümkündür. Türk dünyasının ortak kültürel mirası, doğru ve sürdürülebilir

politikalarla gelecek nesillere aktarılabilir ve evrensel kültürel çeşitlilik mozağında parlak bir taş olmaya devam edebilir.

KAYNAKÇA

1. Anderson, B. (2006). *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London: Verso Books.
 2. Banks, J. A. (2008). *An Introduction to Multicultural Education* (4th ed.). Boston: Pearson Education.
 3. Bourdieu, P., & Passeron, J. C. (1990). *Reproduction in Education, Society and Culture*. London: Sage Publications.
 4. Cooper, R. L. (1989). *Language Planning and Social Change*. Cambridge: Cambridge University Press.
 5. Fishman, J. A. (1991). *Reversing Language Shift: Theoretical and Empirical Foundations of Assistance to Threatened Languages*. Clevedon: Multilingual Matters.
 6. Landau, J., & Kellner-Heinkele, B. (2001). *Politics of Language in the Ex-Soviet Muslim States*. London: Hurst & Company.
 7. Lewis, G. (1999). *The Turkish Language Reform: A Catastrophic Success*. Oxford: Oxford University Press.
 8. May, S. (2012). *Language and Minority Rights: Ethnicity, Nationalism and the Politics of Language*. New York: Routledge.
 9. Robertson, R. (1995). *Glocalization: Time-Space and Homogeneity-Heterogeneity*. In M. Featherstone, S. Lash, & R. Robertson (Eds.), *Global Modernities* (pp. 25-44). London: Sage Publications.
 10. Schiffman, H. F. (1996). *Linguistic Culture and Language Policy*. London: Routledge.
 11. Spolsky, B. (2004). *Language Policy*. Cambridge: Cambridge University Press.
 12. UNESCO (2001). *Universal Declaration on Cultural Diversity*. Paris: UNESCO Publishing.
 13. Wright, S. (2004). *Language Policy and Language Planning: From Nationalism to Globalisation*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Yağmur, K., & Akıncı, M. A. (2003). *Language Use, Choice, Maintenance, and Ethnolinguistic Vitality of Turkish Speakers in France: Intergenerational Differences*. *International Journal of the Sociology of Language*, 164, 107-128.

- ¹ Fishman, J. A. (1991). Reversing Language Shift: Theoretical and Empirical Foundations of Assistance to Threatened Languages. Clevedon: Multilingual Matters, s. 81.
- ² Banks, J. A. (2008). An Introduction to Multicultural Education (4th ed.). Boston: Pearson Education, s. 135.
- ³ Robertson, R. (1995). Glocalization: Time-Space and Homogeneity-Heterogeneity. In M. Featherstone, S. Lash, & R. Robertson (Eds.), Global Modernities. London: Sage Publications, s. 28.